

Temmuz 2020

Dünya Hindi Eti Verileri (bin ton)

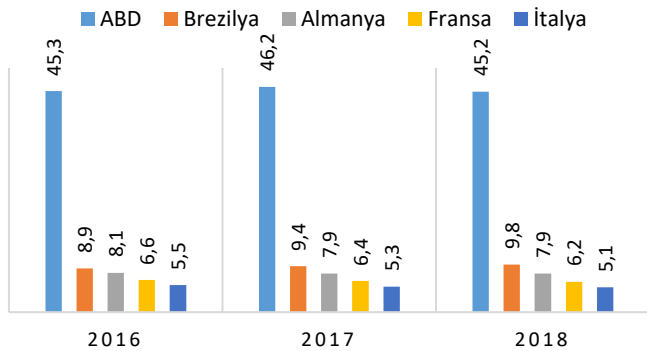
	2015	2016	2017	2018	2019	Değişim ⁴ (%)
Üretim ¹	5.656	5.995	5.876	5.901	-	0,4
Tüketim ²	5.639	5.969	5.820	5.823	-	0,0
İthalat ³	985	1.043	969	940	929	-1,2
İhracat ³	1.002	1.068	1.025	1.018	1.004	-1,4

Kaynak: 1/FAO (Erişim:15.06.2020) 2/TEPGE Hesaplamaları 3/ Trade Map, GTİP 020724,020725, 020726,020727, 4/Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir.

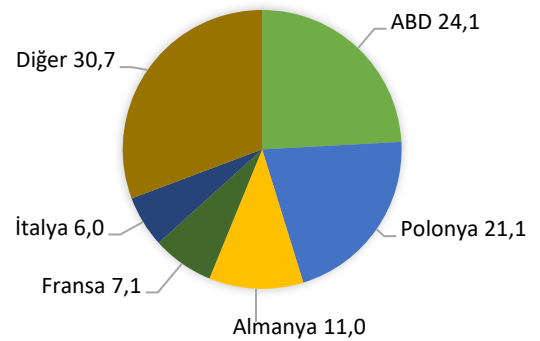
Dünya hindi eti üretimi 2018 yılında bir önceki yıla göre %0,4 oranında artarak 5,9 milyon tona ulaşmıştır. Bu üretimin %45,2'si tek başına ABD tarafından gerçekleştirilmiştir. ABD'yi %9,8 ile Brezilya, %7,9 ile Almanya ve %6,2 ile Fransa takip etmektedir. Türkiye ise %1,2'lik pay ile dünya hindi eti üretiminde 14. sırada yer almaktadır. 2018 yılında hindi eti üretimi bir önceki yıla göre; ABD'de %1,7 azalırken Brezilya'da %4,1 oranında artmıştır. Başlıca üretici ülkeler arasında en büyük artışlar %32,8 ile Türkiye, %23,6 ile Şili ve %21,5 ile İsrail'de gerçekleşmiştir.

Dünya hindi eti ihracatı 2019 yılında bir önceki yıla göre %1,4 oranında azalarak 1 milyon ton olmuştur. Dünya üretiminin neredeyse yarısını karşılayan ABD ihracatta da lider konumda yer almaktadır. 2019 yılında dünya hindi eti ihracatının %24,1'ini ABD, %21,1'ini Polonya ve %11,0'ini Almanya gerçekleştirmiştir. Türkiye ise %1,3'lük pay ile dünya hindi eti ihracatında 15. sırada yer almıştır. 2019 yılında dünya hindi eti ithalatı %1,2 oranında azalarak 929 bin ton olmuştur. Bu ithalatın %13,7'si Meksika, %12,2'si Almanya ve %5,0'i İspanya tarafından gerçekleştirilmiştir.

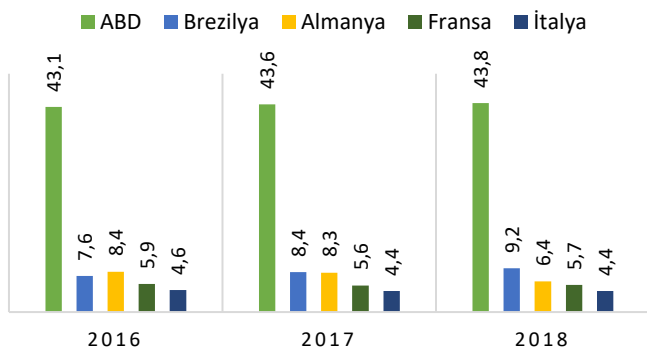
Hindi eti üretiminde önemli ülkeler (%)

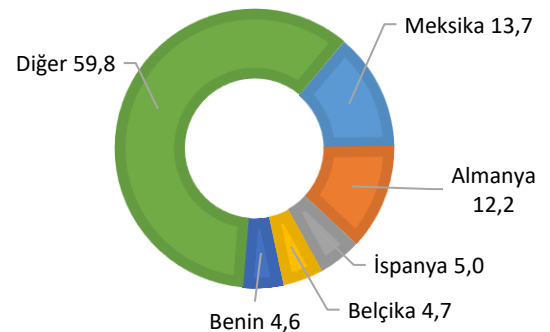
Ülkelere göre dünya hindi eti ihracatı (2019, %)

Hindi eti tüketiminde önemli ülkeler (%)¹

Ülkelere göre dünya hindi eti ithalatı (2019, %)

Türkiye’de 2018 yılında hindi eti üretimi; 2019 yılında ise hindi eti ihracatı en yüksek seviyesine ulaşmıştır. 2019 yılında bir önceki yıla göre %14,2’lik bir düşüş ile 60 bin ton hindi eti üretilmiştir. Aynı yıl bir önceki yıla göre %36,7 oranında artış ile 13 bin ton hindi eti ihraç edilmiştir.

Hindi eti sektöründe tavuk eti sektöründe olduğu gibi sözleşmeli ve entegre üretim modeli görülmektedir. Türkiye’de sadece hindi eti üretimi yapan firmaların yanı sıra hem tavuk hem de hindi eti üretimi yapan firmalar bulunmaktadır. Günümüzde hem tavuk hem de hindi eti üreten Erpiliç’in 2018 yılında Bolca Hindi’yi satın alması ile hindi eti üretim çeşitliliğinde ve miktarında önemli bir artış

gerçekleşmiştir. Bu durum 2018 yılında üretimde yaşanan büyük artışın nedenini açıklamaktadır. Ayrıca Erpiliç’in ürettiği hindi etini mevcut tavuk eti dış pazarlarında satması Türkiye hindi eti ihracat artışına katkı sağlamıştır. 2019 yılında ise azalan üretimin başlıca sebebi olarak diğer kanatlı sektörlerinde olduğu gibi girdi temininde dışa bağımlı olunması ve döviz kurlarında meydana gelen artış gösterilebilir. Yüksek yem fiyatları 2020 yılında da hindi eti üretiminin artış hızını olumsuz etkilemiştir. Bu durum 2020 yılı ilk 4 aylık üretim miktarının 2019 yılının aynı döneminin altında kalmasına yol açmıştır. İhracat miktarı da aynı dönemde 2019 yılının oldukça gerisinde kalmıştır.

Türkiye Hindi Eti Verileri (ton)

	2015	2016	2017	2018	2019	Değişim ¹ (%)
Üretim	52.723	46.502	52.363	69.536	59.639	-14,2
Tüketim ⁴	49.068	42.155	45.155	59.840	46.340	-22,6
İthalat ^{2,3}	52	-	-	52	25	-51,9
İhracat ²	3.707	4.347	7.208	9.748	13.324	36,7
Kişi başına tüketim (kg) ⁴	0,6	0,5	0,6	0,7	0,6	-23,6

Kaynak: TÜİK (Erişim: 13.07.2020) ¹/Verisi bulunan son iki yılın değişimini göstermektedir. ²/020724, 020725, 020726, 020727 GTİP alınmıştır.

³/Türkiye’nin hindi eti ithalatı bulunmamakta olup; mevcut veriler iptal ve iadelerden oluşmaktadır. ⁴/TEPGE hesaplamasıdır.

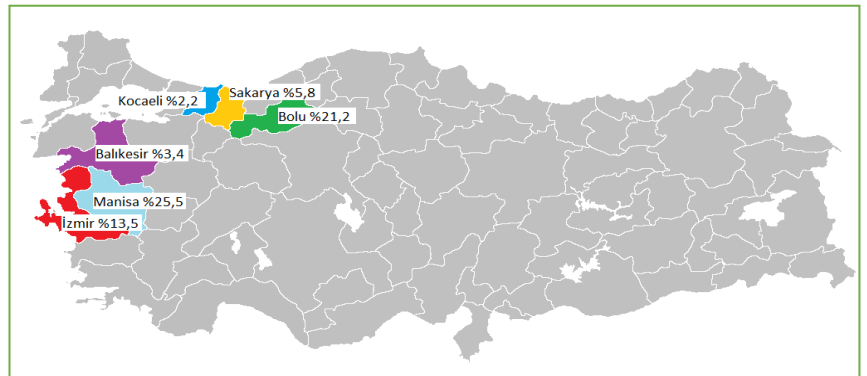
Hindi eti üretimi: Türkiye’de 2019 yılında 4,5 milyon adete ulaşan hindi sayısı, kümes hayvanlarının %1,3’ünü oluşturmaktadır. Hindi sayısı 2019 yılında bir önceki yıla göre %12,3 oranında artarak en yüksek sayısına ulaşmıştır.

Türkiye’de 70 bin ton hindi eti üretimi ve 6,8 milyon adet kesilen hindi sayısı ile 2018 yılında tarihinin en yüksek seviyesine ulaşılmıştır. Kesilen hindi sayısı ise 2019 yılında bir önceki yıla göre %8,8 oranında azalarak 6,2 milyon tona düşmüştür. Hindi eti üretimi ise %14,2 azalış ile 60 bin ton olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılı ilk 4 aylık döneminde yaklaşık 18 bin ton hindi eti üretilmiştir. Bu değer 2019 yılı aynı dönem üretim miktarından %1,3 daha azdır.

2020 yılı ilk 4 aylık döneminde kesilen hindi sayısı incelendiğinde ise bir önceki yılın aynı dönemine göre %7,8 oranında arttığı görülmektedir.

Türkiye’de canlı hindi varlığının bölgesel dağılımı incelendiğinde; 2019 yılında Ege Bölge’sinin %44,6 pay ile en önemli bölge olduğu görülmektedir. Doğu Marmara ise %30,7 pay ile en fazla hindi yetiştirilen 2. bölgedir. Hindi varlığı iller bakımından incelendiğinde ise %60,2’sinin 3 ilde toplandığı görülmektedir. Bu iller %25,5 pay ile Manisa, %21,2 pay ile Bolu ve %13,5 pay ile İzmir’dir.

Yem Hammaddeleri; Tavuk ve diğer kanatlılarda olduğu gibi yem gideri hindilerde de genel giderlerin önemli bir kısmını oluşturmaktadır (yaklaşık %70). 2019 yılında kullanılan kanatlı yemi miktarı 10 milyon olup %2,1’ini hindi yemi oluşturmaktadır. Hindi yemi miktarı bir önceki yıla göre %7,2 oranında azalarak 207 bin tona düşmüştür (TÜRKİYEM-BİR). Bu yemlerin ana girdisi mısır ve soya fasulyesidir. 2019 yılı mısır ithalatı bir önceki yıla göre %69,3 artarak 3,6 milyon ton olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında ithal edilen soya fasulyesi miktarı ise 2,6 milyon ton olup bir önceki yıla göre %0,9 azalış göstermiştir. 2019 yılında mısır ihtiyacının %37,4’ü, soyanın ise %94,6’sı ithalat yolu ile karşılanmıştır.

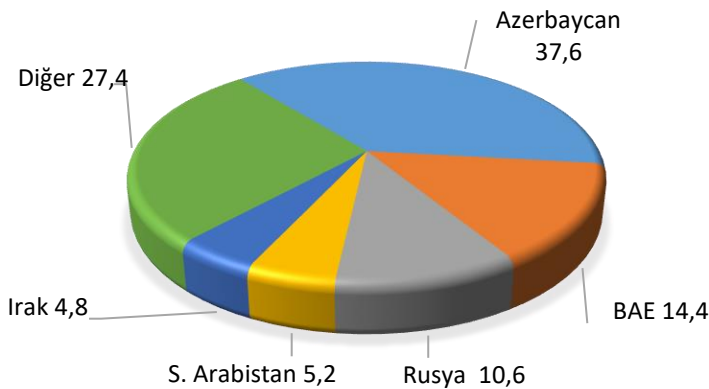
Hindi eti ihracatı; 2019 yılında gerçekleştirilen 457 bin tonluk kanatlı eti ihracatının %2,9'unu hindi eti oluşturmuştur. 2019 yılı hindi eti ihracat miktarı, 13,3 bin ton ile rekor seviyesine ulaşmıştır. Bu rekor ile hindi eti ihracat miktarı; bir önceki yıla göre %36,7 oranında artış göstermiştir.

Kanatlı sektöründe ihracatçı konumunda olan Türkiye'nin tavuk eti ve yumurta ihracatının büyük bir bölümü Irak'a gerçekleştirilirken, hindi eti ihracatında ülkelerin farklılık gösterdiği görülmektedir.

2019 yılında gerçekleştirilen hindi eti ihracat miktarının %37,6'sı Azerbaycan'a yapılmıştır. Hindi eti ihracatında lider olan Azerbaycan'ı %14,4 ile BAE, %10,6 ile Rusya takip etmektedir.

2019 yılı hindi eti ihracatında bir önceki yıla göre en büyük artışın başta Azerbaycan olmak üzere BAE, Rusya ve Irak'ta olduğu görülmektedir. Bir önceki yıla göre %35,8 ile Azerbaycan'da ve %28,4 ile BAE'de gerçekleşen ihracat artışı 2019 yılındaki artışın nedenini açıklamaktadır. Bununla birlikte 2019 yılı hindi eti ihracatı bir önceki yıla göre Irak'ta 3 katına, Rusya'da ise 2 katına çıkmıştır.

Türkiye'nin hindi eti ihracatında önemli ülkeler (2019, %)

Türkiye kanatlı eti ihracat değeri 2019 yılında 571 milyon \$ olup, %3,7'sini hindi eti oluşturmuştur. 2019 yılında 21,3 milyon dolara ulaşan hindi eti ihracat değeri, bir önceki yıla göre %51,2 oranında artış göstermiştir. Bu ihracat değeri ile hindi eti ihracatı en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Dünya hindi eti ihracatında 2019 yılında 15. sırada yer alan Türkiye, üretiminin %22'sini ihraç etmiştir.

2020 yılı ilk 5 aylık dönemi hindi eti ihracat miktarı yaklaşık 3,9 bin ton olup; 2019 yılı aynı dönem ihracat miktarından %38,6 daha azdır. Bu veriler, Türkiye hindi eti ihracatının 2020 yılında bir önceki yılın gerisinde kalacağını göstermektedir.

Hindi eti sektörünün karşılaştığı sorunlar tavuk eti sektörü ile paralel seyretmektedir. Bu doğrultuda komşu ülkelerdeki sorunlar, Orta Doğu ülkelerindeki ekonomik krizler, Suriye ve Irak ile yaşanan ulaşım sıkıntıları; 2015 yılından bu yana Türkiye kanatlı ihracatını büyük ölçüde etkilemektedir.

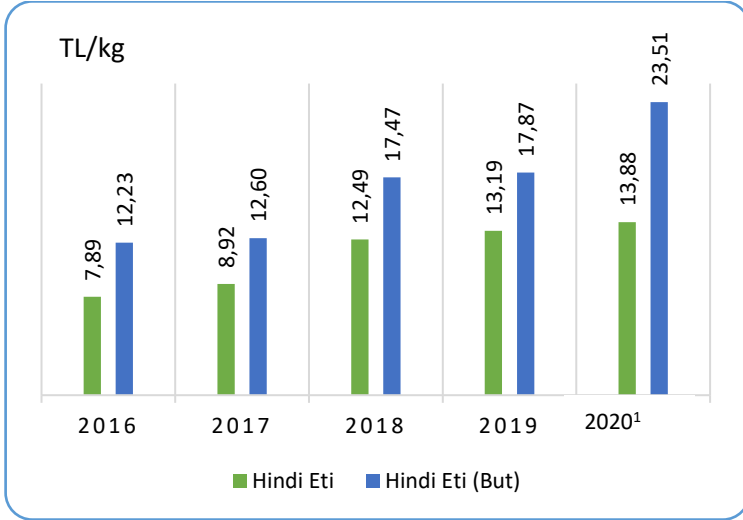
Hindi eti ithalatı; Hindi eti üretimi bakımından kendine yeterli olan Türkiye'nin 2019 yılındaki 25 tonluk hindi eti ithalatı; sınırda gerçekleştirilen iade ya da iptal işlemlerinden kaynaklanmaktadır.

Hindi eti tüketimi; Hindi eti dünyada olduğu gibi Türkiye'de de daha çok yılbaşında tüketilmektedir. Yıl boyunca tüketimde meydana gelen artışın ise sınırlı kaldığı söylenebilir. 2018 yılında Türkiye'de hindi eti tüketiminin en yüksek seviyesine ulaşarak kişi başı tüketim 700 gr olarak gerçekleşmiştir. 2019 yılında ise kişi başı tüketim 600 gr olmuştur. Hindi eti tüketiminin artırılması Türkiye için çok önemlidir.

Türkiye'de Hindi Eti Destekleme Politikaları

2018 yılı Para-Kredi ve Koordinasyon Kurulu Kararı'na göre ihracat iadesi yardımları; kümes hayvanları etleri için ton başına 430 TL, işlenmiş ve konserve edilmiş ürünler için ise ton başına ise 550 TL olarak belirlenmiştir. 2020 yılında da aynı karar geçerli olmakla birlikte kümes hayvanları etinden hazırlanmış veya konserve edilmiş ürünler için 2019 yılından itibaren gerçekleştirilen ihracatlara ilişkin ihracat iadesi yardımları yapılmamaktadır.

Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerince asgari 1.000 adet kapasiteli hindi işletmesi kuran veya kurulu işletme kapasitesini asgari bu kapasitelere çıkaran üreticilere kanatlı hayvan yetiştiriciliği kapsamında düşük faizli yatırım ve işletme kredisi kullanılmaktadır. Bu teşvik haricinde TKDK kapsamında 42 ilde hindi sektörüne yapılacak olan yatırımlara hibe olanakları sağlanmaktadır.

Ticaret Borsası (Hususi Şartlı (HŞ) Fiyatı) ¹/altı aylık fiyat ortalamasıdır

2019 yılında hindi eti borsa fiyatı bir önceki yıla göre %5,6, hindi eti (but) fiyatı ise %2,3 oranında artış göstermiştir.

2020 yılı Haziran ayında hindi eti borsa fiyatı, bir önceki aya göre %7,7, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %29,1 oranında azalarak 12,37 TL/kg olarak gerçekleşmiştir.

2020 yılı Haziran ayında hindi eti (but) borsa fiyatı, bir önceki aya göre %10,6 azalırken, bir önceki yılın aynı ayına göre ise %10,4 oranında artmıştır. 2020 yılı Haziran ayı hindi eti (but) fiyatı 22,99 TL/kg'dır.

GENEL DEĞERLENDİRME

Dünya hindi üretimi ve tüketiminde oldukça büyük bir paya sahip olan ABD, ihracatta da lider konumdadır. ABD kadar büyük paya sahip olmasa da Almanya, Fransa ve İtalya gibi AB ülkeleri de hindi eti üretimi ve tüketiminde önemli ülkelerdir. ABD ve Avrupa ülkeleri hindi eti için büyük pazarlar oluşturmaktadır.

Dünyada kişi başına tüketim miktarları, büyük ölçüde kişi başına gelir ile Noel ve tatil gibi mevsimsel dönemlere göre ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Yüksek yaşam standardına sahip olan ülkelerin geleneksel olarak kişi başına hindi eti tüketiminin daha yüksek olduğu görülmektedir. FAO verilerine göre, Almanya ve Fransa gibi AB ülkelerinde üretici fiyatının diğer ülkelere göre düşük olması hem tüketim hem de ihracat bakımından büyük bir avantaj sağlamaktadır.

Türkiye'de son 20 yılda üretimi 3 katına, ihracatı ise 405 katına çıkan hindi eti sektörü sürekli büyüme eğilimindedir. Son 5 yılda ise hindi üretiminde fazla artış olmamasına rağmen ihracatın yaklaşık 4 katına çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte sektör mevcut entegre alt yapısı, sağlanan teşvik ve hibeler ile daha fazla üretim ve ihracat potansiyeline sahiptir. Ürün çeşitliliğinin ve pazar olanaklarının artırılması bu potansiyelin

değerlendirilebilmesi açısından önemli olabilecek unsurlardır. Türkiye'nin Ortadoğu ülkeleri ve hindi etinin fazla tüketildiği AB ülkelerine olan yakınlığı ihracat açısından büyük bir avantaj sağlamaktadır. Ancak tüm kanatlı ürünlerinde olduğu gibi AB ülkelerine hindi eti ihracatı yapılamamaktadır. Konu ile ilgili sorunların ortaya konularak çözümüne yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi sektörün büyümesi açısından önemlidir. Hindi tüketimi ve ihracatta rekabet açısından fiyat önemli bir faktördür. Hindi fiyatında 2018 yılında meydana gelen büyük fiyat artışının 2019 yılında dengelendiği görülmüştür.

Türkiye'de kişi başı hindi tüketimi ortalama 600 gr civarında olup bu miktarın artırılması kırmızı ete alternatif olması nedeniyle önemlidir. Üretim, ihracat ve tüketimin artırılmasına yönelik tüketiciyi eğitici ve yönlendirici çalışmalar büyük önem taşımaktadır.

Türkiye'de 2020 yılında dış ticaret ve tüketime yönelik tahminlerde Covid-19 salgını nedeniyle belirsizlik söz konusudur. Ancak turizm, restoran ve yemek servisiyle ilgili sektörlerle olan olumsuz etkisi nedeniyle diğer kanatlı ürünlerinde olduğu gibi talebin azalacağı tahmin edilmektedir. Ayrıca lojistik kaynaklı sıkıntılar nedeniyle ihracatta azalma beklenmektedir.

TARIMSAL EKONOMİ VE POLİTİKA GELİŞTİRME ENSTİTÜSÜ (TEPGE)

Enstitümüz tarım, gıda, çevre ve kırsal kalkınma konularında ekonomik araştırmalar yaparak ve/veya yaptırarak başta TC Tarım ve Orman Bakanlığı olmak üzere, kamu ve özel sektörde karar alıcı birimleri bilgilendirmeyi, böylece araştırma sonuçlarına dayalı politikalarla/kararlarla ülke tarımının gelişimine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Bilgi çağının gereklerini yerine getirebilen, konusunda üzerine düşen görevleri yapmaya yetkin ve güçlü bir kurumsal yapıya ulaşmayı hedeflemektedir.

<https://arastirma.tarimorman.gov.tr/tepge>

Bilgi için: Zehra ÇİÇEKGİL, zehra.cicekgil@tarimorman.gov.tr, +90 312 2875833